Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Administration Patterns Model Establishment For Collecting And Tranfering Of Local Municipal Solid Waste

ฐาณิญา พงษ์ศิริ (Thaniya Pongsiri)*
ศรีปริญญา ธูปกระจ่าง (Sriparinya Toopgrajank)**
ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (Duangsamorn Rungsawanpho)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารการจัดเก็บและขนถ่าย ขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) เพื่อพัฒนาตัวแบบการบริหารการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจและวิธีแบบจำลองสมการโครงสร้างองค์ประกอบ โดยมีตัวแปรศึกษา 6 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองทั่วประเทศจาก 20 จังหวัด 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 800 คน ที่ได้จากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) และ ค่าดัชนีความสอดคล้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิธีแบบจำลองสมการโครงสร้างองค์ประกอบแบบยืนยันโดยใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ และกำหนดดัชนีที่ใช้ยืนยันความสอดคล้อง ได้แก่ ค่าดัชนี ไค-สแควร์ (χ^2), CMIN/df, RMSEA, RMR, NFI, CFI, AGFI, GFI

ผลการวิจัย พบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยความสำเร็จด้านการบริหารการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมีค่ามากที่สุด ส่วนตัวแบบการบริหารการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยมีตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีอิทธิพลมากที่สุด (DE = 0.543) ลำดับรองลงมาคือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน (DE = 0.338) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริหารและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.289) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านความพึง

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Ph.D. Student of Philosophy Program in Development Administration, The Graduate School, Suansunandha Rajabhat University, E-mail: thaniya_pon@truecorp.co.th

** อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Thesis Advisor, Program in Development Administration, The Graduate School, Suansunandha Rajabhat UniversityE-mail : pewsriparinya@yahoo.com, duangsamorn.ru@ssru.ac.th

พอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.277) และปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.074)

คำสำคัญ: ตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะ, การจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are included as following; 1) to identify the current situation of community solid waste storage and transfer management of Local Administrative Organization and 2) to develop the prototype for community solid waste storage and transfer management of Local Administrative Organization. The quantitative methods utilized in this research are including survey and structural equation modelling approaches, which based on six variables. The simple and multi-stage random samplings are proposed to manipulate the population samples of 800 citizens who lived in municipality area located in Muang district of 20 provinces and 4 regions of the whole country. The data was collected by constructed questionnaire with qualitative verification using Cronbach's Alpha coefficient and Index of Item Objective Congruence. The analysis used for this research was including descriptive statistic and structural equation modelling based on confirmation matrix with the following indices as chi square (χ^2), CMIN/df, RMSEA, RMR, NFI, CFI, AGFI, and GFI. The result showed that the current situation of community solid waste storage and transfer management of Local Administrative Organization was determining into the moderate level of confidence. Therefore, the success of community solid waste storage and transfer management has shown with the highest value. Meanwhile, the prototype for community solid waste storage and transfer management of Local Administrative Organization correlated to evidence data with the good level. The variables directly affected to this matter consisted of knowledge of community solid waste management (DE = 0.543), attitude in community solid waste management (DE = 0.338), and behavioral and participation in community solid waste storage and transfer management (DE = 0.289), respectively. Whereas, the indirect variables consisted of perception in community solid waste storage and transfer (TE = 0.2777) and network party in community solid waste storage and transfer (TE = 0.074), respectively.

Keywords : collecting and transfer management model, community solid waste collection and transfer management, Local Administrative Organization

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทุกปีตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการให้บริการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนเพื่อนำไปกำจัดมีเพียง 4,179 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 54.00 เมื่อเทียบกับจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ในปัจจุบันที่มีถึงกว่า 7,700 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนบางแห่ง ได้นำขยะดังกล่าวไปทิ้งหรือกำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยการเผากลางแจ้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง ไม่ได้รับการควบคุมดูแลอย่างถูกต้องหรือเหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาการปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ปัญหาสำคัญที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ให้เป็นไปตามแนวทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากขาดความพร้อมและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในด้านงบประมาณและบุคลากร รวมทั้งการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บ ขนถ่าย และกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มใหญ่ที่สุด ยังไม่ได้ให้ความสำคัญและขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ทั้งในด้านการลดและคัดแยกขยะ เพราะขยะมูลฝอยชุมชนเกิดจากประชาชนทุกคน หากประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนควบคู่กับความยั่งยืนในการดำเนินการก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557)

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินร่วมกับผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นคณะทำงานร่วมในการศึกษาเรื่องดังกล่าว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม พ.ศ. 2558 และเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1) เทศบาลตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น พบว่า (1) เทศบาลยังไม่ได้กำหนดนโยบายในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อให้ชุมชนต่างๆ ในพื้นที่นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ (2) การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้ มีการติดตามและประเมินผล และ (3) ไม่ได้มีการจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยชุมชนในระดับพื้นที่ มีการจัดทำฐานข้อมูลเฉพาะขยะมูลฝอยชุมชนในภาพรวมของเทศบาลเท่านั้น ทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะวางแผนการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนแต่ละพื้นที่ได้ครบถ้วนหรือเหมาะสม

2) เทศบาลตำบลร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า (1) ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงปัญหาและขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน(2) การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ (3) การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และ (4) งบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไม่เพียงพอ

3) เทศบาลตำบลโรงช้าง จังหวัดเชียงราย พบว่า (1) งบประมาณของเทศบาลมีจำนวนจำกัด ทำให้การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนไม่มีประสิทธิภาพ (2) ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (เทศบาลไม่มีกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม) (3) พื้นที่คัดแยกและเก็บกักขยะมูลฝอยชุมชนมีจำนวนจำกัด และ (4) ประชาชนไม่ได้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า นอกจากปัญหาในขั้นตอนการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ปรากฏในผลการดำเนินงาน หรืองานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ คือ ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนตกค้างสะสม ซึ่งสาเหตุสำคัญเกิดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความพร้อมและประสิทธิภาพในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ได้ให้บริการในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนในเขตพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการสร้างรูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยไปขยายผลหรือผลักดันการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนาตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำถามวิจัย

การวิจัยเรื่องตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำถามวิจัย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร
2. ผลของการพัฒนาตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร

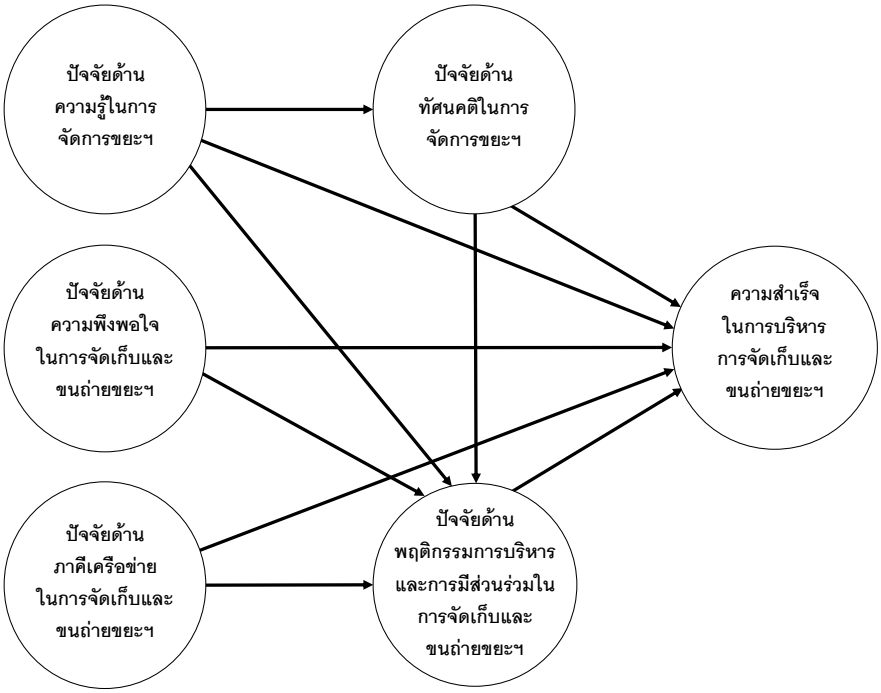
Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและสกัดตัวแปรผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรสำหรับศึกษาเรื่อง ตัวแบบการบริหารการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 6 ตัวแปรปรับปรุงจาก ธนกร ขุนทองแก้ว, (2555)และธารินี สาเขตร์, (2553) ได้แก่

1. ความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน
2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน
3. ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
4. ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
5. ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน
6. ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน

โดยแต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังภาพ



ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
ที่มา : ปรับปรุงจาก ธนกร ขุนทองแก้ว, (2555) และธารินี สาเขตร์, (2553)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองทั่วประเทศจำนวนทั้งหมด 4,114,027 ราย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) เนื่องจากเทศบาลที่มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองทั่วประเทศ จะมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น รวมทั้งเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามภูมิภาค จังหวัด เทศบาล และชุมชน ทำให้ได้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองในพื้นที่ 20 จังหวัด 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 800 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (ค่าระหว่าง 0.921 – 0.984) และค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์ IOC ≥ 0.60)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยร่วมกับเจ้าที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ใช้การวัดค่ากลางและการกระจายของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง

4.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ ใช้วิธีแบบจำลองสมการโครงสร้าง ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ โดยกำหนดดัชนี ที่ใช้ยืนยันความสอดคล้อง ได้แก่ ค่าดัชนี ไค-สแควร์ (χ^2), CMIN/df, RMSEA, RMR, NFI, CFI, AGFI และ GFI

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน

1. จากการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 6 ด้าน พบว่า ภาพรวมของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมีสภาพทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมีปัจจัยด้านความสำเร็จในการจัดการ การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด ($\bar{X}$ = 2.589) รองลงมามีปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ($\bar{X}$= 2.569) ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ($\bar{X}$ = 2.562) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ($\bar{X}$ = 2.556) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ($\bar{X}$= 2.548) และปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ($\bar{X}$ = 2.530) ตามลำดับ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน

ปัจจัย	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย	แปรผล
1) ความสำเร็จในการจัดการ การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)ชุมชนมีปริมาณขยะมูลฝอยคงที่หรือลดลง	$\bar{X}$=2.603	ปานกลาง
	2)ชุมชนไม่มีปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนตกค้าง	$\bar{X}$=2.583	ปานกลาง
	3)ชุมชนไม่มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.582	ปานกลาง
2) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)พฤติกรรมการจัดการด้านนโยบายในการจัดเก็บและ ขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.583	ปานกลาง
	2)พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ในการจัดเก็บและขนถ่าย ขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.575	ปานกลาง
	3)พฤติกรรมการจัดการด้านกิจกรรมในการจัดเก็บและ ขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.549	ปานกลาง
3) ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1)ทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.577	ปานกลาง
	2)ทัศนคติในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.558	ปานกลาง
	3)ทัศนคติในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.551	ปานกลาง
4) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1)ความรู้ในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด	$\bar{X}$=2.583	ปานกลาง
	2)ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.554	ปานกลาง
	3)ความรู้ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.531	ปานกลาง
5) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บ และขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)ประชาชนได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.553	ปานกลาง
	2)ประชาชนได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.548	ปานกลาง
	3)ประชาชนได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.543	ปานกลาง
6) ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)ความพึงพอใจในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด	$\bar{X}$=2.556	ปานกลาง
	2)ความพึงพอใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.523	ปานกลาง
	3)ความพึงพอใจในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	$\bar{X}$=2.512	ปานกลาง

หมายเหตุ * 4.21 - 5.00=มากที่สุด, 3.41 - 4.20=มาก, 2.61 - 3.40=ปานกลาง, 1.81 - 2.60=น้อย , 1.00 - 1.80=น้อยที่สุด

2. ผลการศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

2.1 จากการศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด (TE = 0.543) รองลงมาขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.338) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.289) ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.277) และปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.074) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบภายในปัจจัยการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย

ปัจจัย	องค์ประกอบ	FL
1) ด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1)ความรู้ในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	0.805
	2)ความรู้ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	0.804
	3)ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	0.800
2) ด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	1)ทัศนคติในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	0.831
	2)ทัศนคติในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	0.826
	3)ทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	0.815
3) ด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	0.875
	2)พฤติกรรมการจัดการด้านนโยบายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	0.867
	3)พฤติกรรม การจัดการด้านกิจกรรมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	0.862
4) ด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)ความพึงพอใจในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	0.842
	2)ความพึงพอใจ ในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	0.834
	3)ความพึงพอใจในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	0.828
5) ด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)การสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน	0.833
	2)การสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายในการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชน	0.827
	3)การสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน	0.825

ตารางที่ 2 องค์ประกอบภายในปัจจัยการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย (ต่อ)

6) ความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	1)ขยะมูลฝอยชุมชนมีปริมาณคงที่หรือลดลง	0.822
	2)ไม่มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน	0.817
	3)ไม่มีปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนตกค้าง	0.792

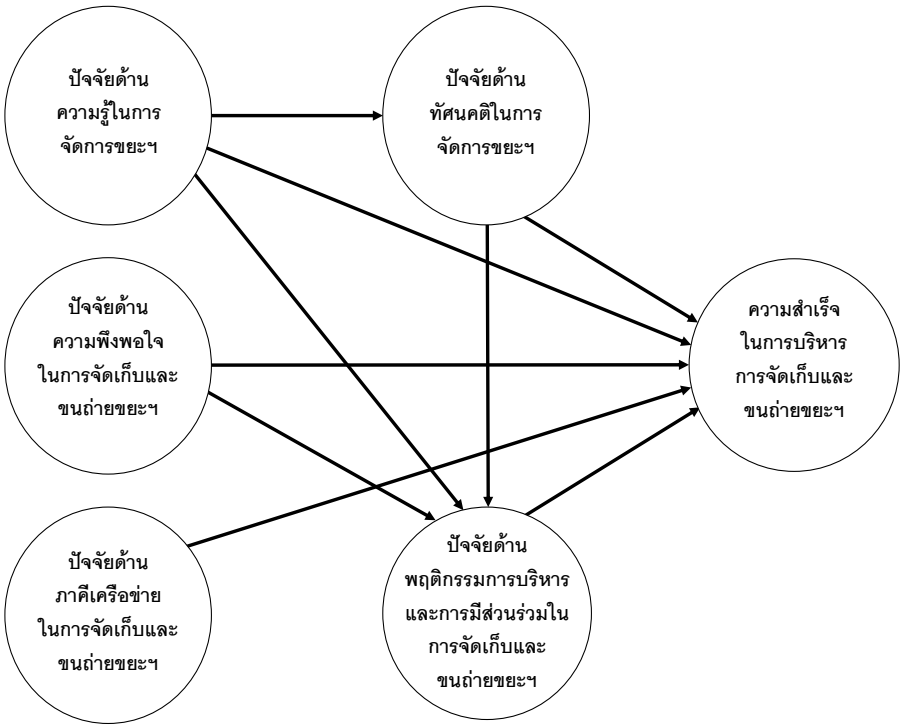
2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุด (TE = 0.543) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.338) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.289) ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.277) และปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.074)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ในแต่ละปัจจัยมีดังนี้ (1) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.252, IE = 0.291) ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะ มูลฝอยชุมชน และปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (2) ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.247, IE = 0.091) และปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.218, IE = 0.059) ส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (3) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.289) ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะ มูลฝอยชุมชน และ (4) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.086, IE = -0.012) ส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน

นอกจากนี้พบว่า (1) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.585) ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.316) และปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.205) ส่งผลต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (DE = 0.429, IE = 0.156) ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านทัศนคติ ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน แต่ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (TE = -0.043) ส่งผลทางอ้อมต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะ

มูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาล (2) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (TE = 0.494) ส่งผลทางตรงต่อปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ปัจจัยด้านความ พึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน และปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน โดยปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน และปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ตามลำดับ



ภาพที่ 2 ตัวแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างวินัยสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืนของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางที่ว่า คิดก่อนซื้อ แยกก่อนทิ้ง รักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม โดยความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการจัดการขยะที่ถูกต้อง เพราะการจัดการขยะหลายกิจกรรมต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ เมื่อประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะแล้วก็จะมีความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ขยะมูลฝอยได้เข้ามาเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสำคัญของพื้นที่ที่กำลังเจริญเติบโตเป็นชุมชนเมือง และประชาชนก็มีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลให้เกิดการผลิตขยะทุกวัน ทำให้ประชาชนเกิดความร่วมมือกันในการจัดการปัญหาขยะ มูลฝอยชุมชนมากขึ้น ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างวินัย เพื่อมุ่งสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืน และธารินี สาเขตร์ (2553) ที่ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือการจัดการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนขององค์การจัดการส่วนตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า การที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ทำให้ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากไม่ทราบความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการ คัดแยกขยะ ส่งผลให้การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพจนทำให้เกิดปัญหาขยะล้นชุมชน และปัญหามลพิษจากขยะได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ U.S. Environmental Protection Agency (2014) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะของชุมชนขึ้นอยู่กับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน

2. ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ในขั้นตอนการสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน ที่กำหนดให้มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางจนถึงการกำจัด ขั้นสุดท้ายเพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การจัดการขยะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และธนกร ขุนทองแก้ว (2555) ที่ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนเป็นหน้าที่ของเทศบาลเท่านั้น จึงไม่มีการจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด ทั้งในด้านการคัดแยกและการลดการก่อกำเนิดขยะมูลฝอย รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการจ่ายค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะของเทศบาลอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะของเทศบาลไม่ประสบความสำเร็จ

3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ชัดเจน

มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลการดำเนินการอย่างครบวงจร เพื่อสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ทศพร สืบแสง (2553) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนส่องเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินนโยบายเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะผ่านทางโครงการผ้าป่ารีไซเคิล ทำให้ขยะภายในชุมชนลดลง ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมากขึ้น ทำให้สิ่งแวดล้อมและสภาพพื้นที่ภายในชุมชนสะอาดขึ้น รวมทั้งทำให้ประชาชนในชุมชน รู้คุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่งผลให้การจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างวินัยสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืนของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการขยะรีไซเคิลที่กำหนดแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ ด้วยการสร้างความพึงพอใจในรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกขยะรีไซเคิลรวมทั้งความพึงพอใจที่ได้ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัด และวีรียา ใบโพธิ์ (2555) ที่ศึกษาผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจากโครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโซนกลาง บ้านป่าตึงน้อย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินนโยบายเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ผ่านทางโครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโซนกลาง สร้างปัญหาความเดือดร้อนและทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจจนออกมาประท้วงต่อต้านโครงการ ทำให้โครงการไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

5. ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย ทั้งราชการจัดการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และธวัช มาศรี (2554) ที่ศึกษาผลของการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย: ชุมชนโนนหนองวัด 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดเก็บและและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนภายหลังจากการดำเนินนโยบาย เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยผ่านโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ที่ถูกต้อง และเกิดความร่วมมือในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนมากยิ่งขึ้น

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน

1.1 ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จะส่งเสริม ทั้งในด้านการลดการก่อกำเนิด การปฏิบัติตามข้อกำหนดในการทิ้ง และการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อมุ่งเน้นการให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ประชาชนก่อน แล้วจึงขยายผลการส่งเสริมความรู้ในด้านอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งการให้ความรู้ดังกล่าว ควรใช้ช่องทางการสื่อสารในหลายช่องทาง เพื่อให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าวชุมชน วิทยุชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้ถูกต้องตามแนวทางหรือวิธีการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ และมีการประสานงานกับชุมชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การส่งเสริมการให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัจจัยด้านทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสร้างทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกต้องให้กับประชาชน โดยเฉพาะในด้านความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และปัญหาที่เกิดขึ้นหากไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ดีแล้ว แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดการก่อกำเนิด การปฏิบัติตามข้อกำหนดในการทิ้ง และการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน วิธีการดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และช่วยลดปัญหาขยะตกค้างสะสมในพื้นที่

1.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนที่ชัดเจน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการลดการก่อกำเนิด การปฏิบัติตามข้อกำหนดในการทิ้ง และการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน ซึ่งการกำหนดนโยบายและกิจกรรมดังกล่าวควรมองในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะจะสามารถขยายผลความสำเร็จได้มากกว่าในระดับชุมชน เช่น การจัดกิจกรรม Zero Waste ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใสสะอาด เป็นต้น

1.4 ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยของประชาชนทั้งในด้านการลดการก่อกำเนิด การปฏิบัติตามข้อกำหนดในการทิ้ง และการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและประเมินผลการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย รวมทั้งใช้ในการทบทวนเพื่อกำหนดนโยบายและกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนและใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูล

ฝอยชุมชนต่อไป ทั้งนี้ ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนดังกล่าว ควรเป็นช่องทางที่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

1.5 ปัจจัยด้านภาคีเครือข่ายในการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประสานและร่วมกันวางแผนการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนกับภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อบูรณาการงานจัดการและการสนับสนุนให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยเฉพาะในด้านความรู้ทางวิชาการ การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานภาคสนามในพื้นที่ชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมในการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน

2. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนในมุมมองของผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำการเปรียบเทียบกับการวิจัยครั้งนี้ หรือทำการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์พหุระดับ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน หรือเลือกศึกษาเฉพาะเจาะจงตามรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เพื่อให้สามารถระบุได้ชัดเจนว่ารูปแบบการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนในแต่ละการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำข้อค้นพบดังกล่าวไปพัฒนาหรือปรับปรุงการจัดการการจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2547). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ฉบับผ่านความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2559). สรุปข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). คู่มือการสร้างวินัยสู่การจัดการขยะที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม.

ทศพร สืบแสง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนส่องเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธนกร ขุนทองแก้ว. (2555). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธวัช มาศรี. (2554). ผลของการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโนนหนองวัด 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธารินี สาเขตร์. (2553). แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วีรยา ใบโพธิ์. (2555). ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนจากโครงการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรโซนกลาง บ้านป่าตึงน้อย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สามลดา.

อรุณี สัณฐิติวณิชย์. (2558). การสร้างการร่วมกันผลิตในชนบท : กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลตำบลน่ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี, วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร 8,(1) : 694

นภวรรณ รัตสุข. (2559). การจัดการขยะแบบบูรณาการในชุมชน วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร 3,(5) : 262

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2559). รายงานการตรวจสอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ภาษาต่างประเทศ

Kline, L.B. 2011. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. 3rd ed. The Guilford Press.

Hair, J., F. Anderson, W.C. Black, B.J. BABIN and R.E. Anderson. 2010. Mutivariate Data Analysis With Readings. 4th ed. Englewood Chliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Bollen, K.A. 1989. Structural Equations with Latent Variable. New York: John Wiley & Sons, Inc.

U.S. Environmental Protection Agency. 2014. Municipal Solid Waste Landfills Economic Impact Analysis for the Proposed New Subpart to the New Source Performance Standards. Office of Air Quality Planning and Standards Research Triangle Park, NC 27711.